

על תוכנית המתגבשת באפ"י לפידוק השיחוך עם הדתיים הדתיים - החוצה?

כפילוק הדתיים מעמדות ההשפעה וכחיסול מישטר הכפיה דבר חירי בן, שכדאי לעזור בביצועו.

דעה שניה: הדתיים לא יעזבו את המדינה, גם אם לא יתקבלו דרישותיהם. הם לא יתחרו על השליטה במשרד-הדתות, כי במשרד-הסעד ואף לא במשרד-הפנים, שליטה המזרימה להם כוח אדיר, עלידי ניצול תקציבי המשרדים לפעולות מבלגית-אירגוניות מסועפות. במקרה כזה יושי גו שתי מטרות: ית-אפשר האיחוד בין מפא"י לאותו-הע"ב, חבלה הכפיה הדתית הקיצונית ל-לא פיצוץ הקוא"ל יצייה.

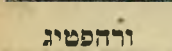
בריהודה

קשה לדעת איזה משתי הגישות היא הנכונה. כי השבוע היתה התרוצצות קשה בתוך המפד"ל עצמה. שר הדתות היה בעד עזיבה מהירה של הקואליציה, כדי להפוך על כשלונו בעניין הבחירות לרבנות הראשית. שר הפנים אמנם לא גילה את דעתו בצורה ברורה, כי בילה חופשה בשחיין הקריירה. המזכיר המדיני של המפלגה, בני-מין שחור, שטיפח את הברית עם ישראל ישעיהו מאז הקמת הקואליציה הנוכחית, סירב גם הוא לנקוט עמדה. הוא רמז ל-חבריו, כי בשלושת החודשים הקרובים יש-הה במסע השתלמות באיר"י ולא איכפת לו, אם ביתניים יתהפך העולם.

לעומת זאת טען טען שר הפנים, ישראל שלמה בן-מאיר, נגד עזיבת הקואליציה. "אם נעזוב הפעם - ספק אם נחזור אליה את פעם", הזהיר את חבריו, בצינון כי כפי-לגה אופוזיציונית לא תוכל המפד"ל להתחרות עם הקיצוניות של אגודת-ישראל, ובהכרח תיודרר לתחום ההתנוונות מבחינה ציבורית.

בתוך כל ההמולה עלה השבוע קולם הברור והתקיף של צעירי המפלגה. "מספיק בושות", אמרו ראשי המישמרת הצעירה, "צריך להכניס את מפא"י למשבר ולא לתת לה ליצור אותו ברגע שזה יהיה נוח לה."

ביתניים התפתחו הדברים גם בתוך מפא"י עצמה. בישיבה ה-אחרונה של מזכירות המפלגה יצא מיכה אלמוג בטענה, כי המכשירים הממלכתיים העומדים לרשות הדתיים כחזו במערכות האחרונות בכאר-שבוע ובאשרד בעיקר נגד מפא"י איש לא הגיב לבי שעה על הערה חסר-בה זו של האיש שניהל את מערכת הבחירות בדודום, אך אין ספק כי הערה זו נועדה לשמש רקע לקראת המשבר האפשרי בין מפא"י למפ"י.

ורחפטיג

מפלגת השלטון, שבנתה את זה גולם הדתי על מנת שיעזור לה לשלוט, גולתה להפתעתה כי היא גולם עוד מסוגל לקום על יוצרו ולהוות גורם מכריע יותר ויותר בחלוקת השלטון.

עלות בךגוריון לשלטון.

לוי אשכול לא שש אל מערכה זו. הוא חשש יותר מדי למעמדו החדש מכדי לנסות כבר עתה לוותר על תמיכת הדתיים, עימהם יחד סילק את בךגוריון. אך יחד עם זאת, לא רצה גם להתנגד לעמדתם של גולדה וארן. לכן נקט בכו סביל, השאיר את ניהול המערכה בידי הצעירים.

בצמרת הדתיים עלתה סברה, כי זלמן ארן וגולדה מאיר מתכננים בעיקר להחליש את עמדתם של אשכול, להפכו תלוי בהם ללא המישענת הדתית. שיקול זה היה מוטעה. את שני שרי מפא"י הניע גורם הר-בה יותר חשוב: הם רצו לקרב במהירות את האיחוד עם אחדות-העבודה, כדי לגרום סופית לסילוקם של הצעירים.

ביודעם, כי לא יוכלו להשיג את האיחוד המקווה על יסוד ויתורים לאחדות-העבודה בשטח הבטחוני, או ביוסל המימשל הצבאי - דבר שהיה מקומם את בךגוריון ונותן הרב כירי הצעירים - החליטו לבנות את הגשר בינם לבין אחי דות-העבודה על גופותיהם של הדתיים.

המלחמה בכפיה הדתית היא אחד הדגים לים בהם מנופפת, לא בלי הצדקה, אחדות-העבודה. ישראל בר-יהודה רואה בחוק הנשואין והגירושין, המשאיר את הסמך כות הבלעדית ב-חום אישי עדין זה בידו הרבנים, אסון לא קטן מאשר קיר-מו של המימשל ה-צבאי. זאת יודעים גם גולדה וארן. וי-תור מצד מפא"י על חשבון הדתיים יכול איופא להחת צעד רציני לקראת עמדת-העבודה.

שפירא

תיה של אחדות-העבודה. שיקול נוסף: דויד בךגוריון, למרות שרוממות האיחוד עודנה בפיו, עשוי לחבל בכל נסיון לאיחוד, אם יתבטא בהסכם ב-תחום הבטחוני. במקרה כזה יטען בךגוריון, כי אסור למפא"י לסגת מעמדותיה המיועדות במדיניות החוץ, בפיתוח אמצעי התגוננות ולחימה, וקיום המימשל הצבאי. אולם הוא לא יוכל להפוע כלוחם למען חוק נישואין דתי בלעדי, או נגד הפעלת מיטבח לא-כשר באוניה ישראלית.

איחוד עם אחדות-העבודה נגד החציצורים, אם יבוא על רקע זה, ישאיר את בךגוריון מחוץ למערכה.

הגולם המסוכן

שאלה שנשארה השבוע היתה זאת: איך יבסס אשכול את ממשלתו, אם יפרשו ממנה הדתיים-לאומיים? התשובה לא היתה חידה. בצמרת מפא"י עצמה רחחו שתי דעות.

האחת אמרה כי במקרה כזה לא תהיה מניעה להצטרפות מפ"י לקואליציה. זו, אמרו, לא תצטרף לפחות בשלב זה - לאיחוד, אבל תתן ידה לשותפות בממשלה. מה גם, שאף מפ"י עשויה לראות

לוי אשכול, כי צי"ם תדון בשאלה רק מבחינה רנטבילית, העיר ברייהודה: "לא, זוהי גם שאלה עקרונתית".

"זהירות, מוקשים!"

יד אחרי ישיבת הממשלה כבר נערי לוכה התייעצות של השרים הדתיים. ורי הפטיג, שארשת הזעם חורה וכבשה את כלסתר פניו, תבע, להודיע לאשכול כי ככה אי אפשר להמשיך. שפירא המליץ על קו מתון יותר. "אני לא שש עתה למשברים", אמר בגלוי.

ורחפטיג לא נרגע, החל מפרט שורה ארוכה של עניינים, שלדעתו מסכלת מפא"י את הגשמתם מתוך מגמה ברורה לצמצם את השפעת המפר"ל. "הם מחבלים בעריכת הבחירות לרבנות הראשית, למרות שהת-חייבו על כך מראש!" האשים ורחפטיג, ו-הזכיר את העובדה כי תוך 24 שעות מבחי-רת נציגי הממשלה בועדה המכינה של ה-בחירות לרבנות הודיע נציג מפא"י, ישראל ישעיהו, על התפטרותו מן הועדה - דבר שמנע את הפעלתה. "ישעיהו", איים ורחפטיג, "נבחר לאחר משא-ומתן שניהלו עמו למעלה משנה. הוא הסכים להיבחר לועדה והוא ידע בדיוק מי ייבחר יחד אתו. לכן יש לראות את התפטרותו כתכסיס שקוף לחבל בעבודת הועדה".

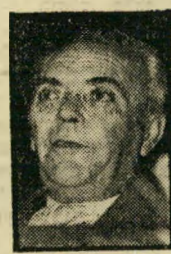
המשין השר הזועם: "אינני יודע מי עו-מד מאחורי השביתה של אנשי בני-ישראל, ולא אתפלא אם גורמים מפא"יים הם ה-מפנים את המרידות של בני עדה זו כל-טינו וכלפי הרבנות הראשית. אדרכא, תראו לי על הישג אחד בשטח הדתי, מאז הצי-טרפנו לקואליציה הנוכחית!"

"צריך לתת שאנסה לאשכול", התערב שפירא, שנושן על המקל, אותו הוא נושא מאז נפצתה רגלו.

גם יצחק רפאל, שהיה השושבין בין מפא"י למפד"ל בפרוס הקואליציה הנוכחית, תבע קו תקיף. "מיטב שנבחר לעצמנו ול-מפא"י את המצב עכשיו, בטרם ניכנס ל-מבוך עוד יותר גדול". הגיע תורו של ד"ר ישראל שלמה בן-מאיר, סגן שר הפנים. בן-מאיר, המשפסן המפוכח, גידל לאחרונה וק"פנסטר מטר-פה, הזהיר את חבריו: "רבנות, זהירות! אנו נכנסים לתוך שדה-מוקשים".

במשך שעה ארוכה ניתח את המצב ב-הצביעו על כך, שאין זה כלל מן הנימנע כי גורמים בעלי השפעה רצינית ביותר ב-צמרת מפא"י מעוניינים דחקא עתה ב-משבר עם הדתיים. לכן יש לשקול היטב אם אין בנדיקת קו קיצוני משום התפתחות לאתגר של גורמים אלה.

ישראל שלמה בן-מאיר, אשר חבריו ב-צמרת המפד"ל מערצים את חריפות שכ-לה, העמדה, שבאה לידי ביטוי בדברי גולדה מאיר וזלמן ארן בישיבת הממשלה, לא היתה סרי התרשנות מיק-רית. גם שרת החוץ יגם שר החינוך חי-כו לרגע בו יוכלו להטיל את רימוני-ההפטיג.

ארן

בכך רצה, מי תוך כוונה תחר לה, לפורר את הברית הקושרת את מפא"י ל-דתיים, כמעט בלי הפסק, מאז

שר הדתות זרח ורחפטיג עלה ל-ישיבת הממשלה, כשחיוך של מנוח על פניו. השר נמך-הקומה וזריז-התנועות, שאינו נדיב בחיוכים, היה הפעם שבע-רצון. בכיסו היתה החלטה לגבי שאלה, שעליה נאבק קשות מזה חודשים. היתה זו החלטה רוב, בועדת שרים מיוחדת, כי באוניית-הרגל שלום יש להתקין רק מיטבח כשר. ורחפטיג ושר המטסרה בכור שלום שיטתית הצביעי בעד מיטבח אחד, ואילו החבר השלישי, שר העבודה יגאל אלון, הצביע בעד מיטבח לא-כשר בעד המיטבח הכשר.

לפי הנוהג, חייבה החלטה ה-רוב של הועדה את הממשלה כיר לה, ונותר רק להודיע להנהלת צי"ם על תוכנה. אולם, כאשר סיים ורחפטיג את הד"ח שלו, הסתבר כי הפעם לא תחייב החל-טת הועדה את הממשלה.

גולדה מאיר ביקשה את רשות הדיבור. היא הודיעה, כי תהיה זאת שער-ריה אם לא יוקם המיטבח הלא-כשר בשלום. בכלל, אי-תם איבדתם כל צ-מת-מידה! הסיחה בפני שר הדתות, שישב המום מעצם העובדה שנפתח דיון בכבר שוערת שרים תופעה כמעט חס-רת-תקדים.

אשכול

שר החינוך זלמן ארן התערב בחיכות. דבריו היו לא-פחות חריפים. "אינני מבין מאיזה מקור בתורה אתם רוצים לכפות על לא-יהודים לאכול דחקא מיון כשר על פי תורת ישראל?" שאל, כאשר ניסה שר הדתות להגן על עמ-דת הרוב בועדת השרים, ונעזר עלידי חב-רו, שר הפנים חיים משה שפירא, שהצהיר בקול הבאס שלו, "לא נרשה מיטבח טרף באוניה הנושאת דגל ישראל!" - גלש ה-יוכח לשטח הרבה יותר רחב.

רוב שרי מפא"י הצביעו על העובדה ש-הדתיים מגלים עמדה נוקשה בשאלות שר-נות, הגורמת לזעם בקרב הציבור הלא-דתי. גולדה מאיר תבעה את עלבונם של בני-ישראל, שהרבנות הראשית ניתנת להשלו-תם בהחלטות-נשואין מעורפלות. ארן הזכיר את זריקת האבנים בירושלים, רמו כי ה-אבנים מתעופפות בהשראת המנוגים ה-דתיים, לרבות אלה הממשיכים לשבת ב-ממשלה.

עמדה זו, מצד שרי מפא"י, היוותה רק-אות לשרי אחדות-העבודה, ובעיקר לשר התחבורה ישראל ברייהודה. האשים השר, שהחלים מ-מכבר ממחלת-לב קשה ואשר זו היתה הופעתו הראשונה בישיבת הממש-לה מאז עזב את בית-החולים: מיום ליום מרחיכים הדתיים את תחולת סעיפי השולחן ערוך, גם על אורחים חילוניים. ממדי ה-כפיה הדתית התפשטו על כמעט כל שטחי החיים.

הדתיים, שבאו בציפיה לניצחון בעניין קטן אך עקרונני, מצאו את עצמם לפתע עומדים בפני התק-פה לכל אורך החזית של הכפיה הדתית כמדרינה.

ההתקפה הסתיימה בהחלטה למסור את ה-הכרעה לידי הנהלת צי"ם, שעה שהכל ידעו כי אותה הנהלה החליטה מלכתחילה בעד שני מיטבחים. כאשר העיר ראש הממשלה

כלוחם למען המינוי ההגיוני, הם פתחו ב-פעולה נמרצת כדי "לכבוש" את המקום עבור חברם. פעילות זו גררה אחריה מיד פעילות-נגד של רוב הסיעות האחרות. מינויו של קוברסקי לא סוכל, אומנם, אך נתמטעו הסיכויים שיהיה זה מינוי פת-אחד, כפי שיכול היה לקרות - בטרם נז-עקו דואפי למערכה.

שתיקתו לא נבעה מפחד. להיפך, הוא היה מעוניין לצאת מקופח הפעם. כי בכיסו היה מינוי לתפקיד בכיר באחד ממשרדי הממש-לה. מי שלא שתק היה דחקא ראש העיר, מרדכי איש-שלום. הוא הודיע לחבריו ב-מפא"י: "אין לי כל התנגדות שתמנו את גלילי למנהל מחלקת החינוך, אם רצונכם דחקא בכך. אלא שעליכם לדאוג גם לכך,

שתיקתו לא נבעה מפחד. להיפך, הוא היה מעוניין לצאת מקופח הפעם. כי בכיסו היה מינוי לתפקיד בכיר באחד ממשרדי הממש-לה. מי שלא שתק היה דחקא ראש העיר, מרדכי איש-שלום. הוא הודיע לחבריו ב-מפא"י: "אין לי כל התנגדות שתמנו את גלילי למנהל מחלקת החינוך, אם רצונכם דחקא בכך. אלא שעליכם לדאוג גם לכך,

מגינים בכוח. בסוף החודש שעבר, כאשר התברר כי משה עטיאש החליט ל-צאת לפנסיה, לאחר שכבר גמר להדפיס את ספר התעודות, החלו חברי סיעת מפא"י ב-מועצת העיריה לדון במינוי מחליף. לנגד עיניהם עמד רק מועמד אחד: דויד גלילי, עסקן נאמן של מפא"י בירושלים. הדבר נודע לקוברסקי, אבל הוא שתק.